

Nr 37.

Av herr **Enhörning**, om ökat anslag till auktoriserade handelskammare.

Med anledning av ett flertal till Kungl. Maj:t inkomna framställningar bland annat från vissa handelskamrar om beredande av statsunderstöd åt dem ävensom från det sjätte allmänna handelskammarmötet i Stockholm år 1912 om vidtagande av åtgärder för auktorisering av handelskamrarna anbefalldes den av Kungl. Maj:t den 13 november 1908 tillsatta kommittén för utredning av frågan om förändrad organisation av kommerskollegium och löneförhållandena vid detta ämbetsverk m. m. att yttra sig i frågan.

Nämnda kommitté, den s. k. kommerskollegiikommittén, avgav sedermera den 1 juli 1914 betänkande och förslag angående handelskamrarna.

Rörande frågan om åtgärder för beredande av statsunderstöd åt auktoriserade handelskamrar anförde kommittén bl. a.:

»Motiven för framställningarna om statsunderstöd för handelskamrarna vila dels på behovet hos kamrarna av ekonomiskt bistånd, dels på den uppfattningen, att statsunderstöd bör utgå såsom vederlag för de tjänster, handelskamrarna utföra emot det allmänna.

Vad det förra motivet beträffar, framgår utan vidare av vad som i det föregående anförts rörande de olika handelskamrarnas ekonomiska ställning, att det äger särskild tillämplighet för vissa av kamrarna, vilka i saknad av tillräckliga medel äro nödsakade att inskränka sin verksamhet till en mindre omfattning än vad önskvärt är. För ett par handelskamrar med mindre folktäta eller ur näringslivets synpunkt mindre utvecklade distrikt har det till och med visat sig vanskligt att i medlemsavgifter kunna uppbringa tillräckliga medel för att över huvud kunna utöva en mera regelbunden verksamhet. Om denna omständighet redan hittills varit ur det allmännas liksom ur vederbörande ortsintressens synpunkt beklaglig, skulle olägenheterna bliva än mer framträdande, därest, sedan bestämmelser om auktorisering av handelskamrarna blivit utfärdade, det komme att visa sig, att på antydda grunder de inom vissa områden inrättade handelskamrar icke skulle kunna komma i åtnjutande därav. Den allsidighet i bedömande av näringslivets spörsmål, man genom anlitan av handelskamrarnas medverkan vill ernå, kan lättligen bliva lidande, om större eller mindre geografiska områden på detta sätt icke komme att bliva företrädade vid ett ärendes behandling.

Särskilt för ett slag av utgifter måste det anses synnerligen önskvärt, för

att ej säga nödvändigt, att kamrarna äro i besittning av tillräckliga medel, nämligen för avlönade av en väl kvalificerad sekreterare. Kommittén vill uttryckligen framhålla den stora betydelse för en handelskammares förmåga att fylla sina uppgifter den omständigheten äger, huruvida kammaren kan påräkna, att en person ägnar hela sin tid eller åtminstone sin huvudsakliga tid åt arbete i kammarens tjänst. Endast på detta sätt kan det bliva möjligt att åstadkomma de ofta tidsödande utredningar och undersökningar, som måste föregå kammarens uttalanden i många av de frågor, vilka den fått att handlägga.

Uppfattar man åter statsbidraget såsom i främsta rummet avsett att utgöra vederlag för de förpliktelser till arbete i det allmännas tjänst, som på sätt föreslagits skulle i och med auktoriseringen åläggas handelskamrarna, finnes uppenbarligen icke något fog för en åtskillnad mellan de olika kamrarna annat än från synpunkten av det sätt, varpå ifrågavarande uppgifter utföras.

Det är också kommitténs uppfattning, vilken i det följande närmare utvecklas, att de anförda skälen böra föranleda därtill, att åt varje auktoriserad handelskammare, som därom gör framställning, tilldelas ett visst årligt statsbidrag såsom ersättning för de kammaren gentemot statsmyndigheterna åvilande förpliktelser.

Uppmärksammas må ock, att staten *dels* genom auktoriseringen *dels* genom det pekuniära understödet får ökade anspråk på allsidighet och objektivitet uti de utredningar, som av kamrarna lämnas. Däri ligger enligt kommitténs mening ett ytterligare viktigt skäl för att frågorna om auktorisering och om statsbidrag böra lösas i ett sammanhang.»

I fråga om storleken av det föreslagna statsunderstödet innebar kommitténs förslag *dels* ett fast anslag av 3,000 kr. åt envar av de 12 handelskamrarna *dels ock* ett rörligt anslag av sammanlagt 24,000 kronor att fördelas mellan de olika handelskamrarna med hänsyn till de olika handelskamrarnas ekonomi samt deras allmänna verksamhet och arbetsprestationer.

Sammanlagda beloppet av årliga statsanslaget för befintliga tolv handelskamrar skulle alltså, under förutsättning, att de samtliga begärde och erhöilo auktorisering och statsunderstöd, komma att utgöra det av handelskammar-mötet föreslagna, eller 60,000 kronor. Detta belopp syntes kommittén utgöra ett ganska måttligt vederlag för den nytta staten borde kunna vinna av handelskammarinstitutionen. Genom dess beviljande skulle de skilda handelskamrarnas känsla av ansvar i fråga om fyllande av förpliktelserna mot staten stärkas, liksom ock i motsvarande mån deras möjligheter till framgångsrikt arbete härför skulle ökas. Kommittén erinrade ock om att redan 1883 års kommitté ifrågasatte ett årligt anslag från staten å 40,000 kronor för handelskamrarna.

Kommerskollegium anförde i sitt yttrande över kommittéförslaget beträffande anslagsfrågan bl. a.

»Det ifrågasatta statsanslaget är huvudsakligen avsett att vara ett vederlag

för det arbete, handelskamrarna utföra i statens tjänst och till det allmännas gagn. Vid fördelningen bör tagas i betraktande å ena sidan betydelsen av handelskamarinstitutionens verksamhet i sådan riktning samt å andra sidan i främsta rummet behovet för varje särskild handelskammare av ekonomiskt stöd. Det vill synas kollegium, som om genom kommitténs förslag om anslaget uppdelning i dels ett fast belopp att fördelas mellan auktoriserade handelskamrar med lika andelar, dels en rörlig del att mellan dem fördelas efter särskild prövning bereds möjlighet till en rättvis och lämplig fördelning ur synpunkten av både statens och de enskilda handelskamrarnas intresse. Kollegium föreställer sig, att tillämpningen av de föreslagna grunderna för fördelningen skall giva till resultat, att det rörliga anslaget till väsentlig del kommer att utgå till de medelstora handelskamrarna, vilkas ekonomiska hjälpmedel i regel ej stå i motsvarighet till betydelsen av den verksamhet de utöva. De större handelskamrarna hava merendels bättre ekonomiska resurser och beträffande de små handelskamrarna föreligger det förhållandet, att den verksamhet de utöva har jämförelsevis mindre omfattning.

Med storleken av det av kommittén begärda sammanlagda anslaget åt handelskamrarna, 60,000 kronor, har kollegium ej något att erinra och ej heller mot de av kommittén i övrigt antydda grunder för understödets bestämmande eller föreslagna föreskrifter angående sättet för prövning av ansökningar om erhållande av statsanslag.»

Kungl. Maj:t följde också kommitténs och kommerskollegii förslag och hemställde till 1916 års riksdag att såsom understöd till handelskamrarna i riket på extra stat för år 1917 anvisa ett anslag å 60,000 kronor.

Riksdagen anvisade på grund av denna Kungl. Maj:ts framställning på extra stat för år 1917 ett förslagsanslag å högst 36,000 kronor att utgå med ett belopp av 3,000 kronor till varje handelskammare. Det rörliga anslaget ströks sålunda.

Sedermera har för vart och ett av åren 1918—1922 dylikt anslag utgått med enahanda belopp men nedsattes det för 1923 till 24,000 kronor att utgå med 2,000 kronor till varje handelskammare.

Denna nedsättning, som kom oväntat och sedan handelskamrarna redan antagit förslag till utgifts- och inkomststat för 1923, blev för flertalet handelskamrar mycket kännbar, särskilt som detta år varit i högsta grad påfrestande för näringslivets utövare, vilket också tydligt återverkat på anslutningen till handelskamrarna. Många medlemmar ha fallit ifrån antingen på grund av undergrävd ekonomisk ställning eller av nödtvång att inskränka på alla icke absolut nödvändiga utgifter. Och av samma orsaker har det icke varit lätt att anskaffa nya medlemmar.

Handelskamrarnas utgifter ha givetvis stegrats med de väsentligt ökade arbetsuppgifterna och utvidgade arbetsområdena jämte de stegrade anspråk, som icke minst staten ställt på handelskamrarna med varje år som gått i fråga om utredningar och yttranden. För att handelskamrarna skola kunna

motsvara dessa anspråk fordras först och främst, att de äga tillgång till kvalificerad arbetskraft. För en del handelskamrar finnes ingen möjlighet att med förhandenvarande ekonomiska underlag helt tillförsäkra sig dylik arbetskraft, utan sekreterarebefattningarna äro flerstädes att anse antingen som rena bisysslor eller som delvis bisysslor. Detta är en svag punkt. I tidigare utredningar rörande frågan om handelskamrarnas auktorisering och statsunderstöd framhölls också från flera av de utredande myndigheterna vikten och betydelsen av att handelskamrarna kunde tillförsäkra sig kvalificerade funktionärer, som helt ägnade sig åt dessa befattningar.

Med stöd av vad jag ovan anført får jag hemställa,

att riksdagen ville höja anslaget till auktoriserade handelskammare i riket för budgetåret 1924—1925 från av Kungl. Maj:t föreslagna kr. 24,000 till kr. 36,000 att utgå med kr. 3,000 till varje handelskammare.

Stockholm den 19 januari 1924.

F. A. Enhörning.